

חומר האיסור לדבר בשעת התפילה - ב

הגה"ק מרן החתם סופר זי"ע (בדרשה לפ' דברים וז' אב שנת תקס"ב, ד"ה כתיב בהפטרט ט"ב) אומר דבר נורא, שאם אדם מתנהג בבית הכנסת בבזיון - הוא מדבר באמצע התפילה, או שהוא מדבר שם דברים בטלים, וההבל של דברים בטלים הלא הוא טמא - אז מתלבש בם שר של חוץ לארץ ומקבל את התפילות ומכניסם אל החיצונים, והוא כעובד עבודה זרה רח"ל, עיי"ש.

ובעבודת ישראל (מס' אבות פ"ה, מ"ה) כתב, שזה מעכב גם את תפילתם של שאר מתפללי הבית הכנסת, עיי"ש באריכות. לכן צריך להיזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך אי אפשרי לדבר עמך רק אדבר חפצי ובוזה הוי דוחק רגלי השכינה ח"ו. ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפילתן, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפילתם בעון האחרים, ומכל שכן בשעת חזרת הש"ץ ובשעת קריאת התורה שצריך לשמוע דברי הש"ץ, כי הוא דוגמת משה שעמד בהר סיני והשמיע הדיבור מפי הגבורה לישראל.

בדברים נוראים אלו אפשר להבין בעומק את מה שהזכרתי לפני כמה שבועות מה ששמעתי מידידנו המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, שפעם אחת הגיע יהודי אל הגאון האדיר רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ושאל שאלה: בבית המדרש שהוא מתפלל, מתפלל גם יהודי מבוגר, אמנם בעת התפילה מדבר אותו יהודי מבוגר עם מתפללים אחרים, והוא מפריע מאוד לסדר התפילה - היהודי אמר לרבי שלמה זלמן - שהוא הוכיח אותו כמה פעמים שיחדל ממנהגו הרע, אמנם הלה לא שת לבו לדבריו, והוא ממשיך במנהגו הרע לשוחח בעת התפילה - ועל כן - אומר אותו יהודי - נפשי בשאלתי - האם מותר לי ליתן לאותו יהודי סטירה (שכן רק כך יתכן שהלה יעמוד על חומרת המצב).

השיב לו הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל: כן! - מותר לך ליתן לו סטירה!

נורא נוראות! - הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל שהיה 'גאון גדול במדות', והיה נזהר בבין אדם לחבירו בכל דקדוקיה - וכאן פסק שמותר ליתן לאותו יהודי ששח בעת התפילה סטירה!

אלא מאי, רבי שלמה זלמן בהבחנתו הדקה והעמוקה הבין, שאותו יהודי ששח בעת התפילה, כמוהו כמחבל! - שכן כמו שכל בר דעת מבין, שאם מחבל יכנס לבית המדרש ויאיים על כל באי הבית הכנסת, ויתחיל לעשות צרות ל"ע, אז הדבר מובן מאיליו שמותר ליתן לו סטירה - אם יש סברא שבכך יסתלק משם - אז למה שכאן יהיו פני הדברים שונים...

בדרך אגב - שלחתי לאחרונה להגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א את השאלה הנ"ל - לא כתבתי לו את הפסק של הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל - אלא כתבתי שאני רוצה לדעת מהו דעתו - דעת תורה - במקרה שכזה שיש יהודי מבוגר שמפריע לתפילה, ועל אף ההפצרות וההוכחות הוא עדיין ממשיך לדבר ולהפריע למתפללים, האם מותר ליתן לו סטירה, בתקוה שבכך יעמוד על חומר הדבר ויפסיק לדבר.

והשיב לי רבי חיים - ש"כן" - אפשר ליתן לו סטירה! [כידוע, שרבי חיים - בדרך כלל - משיב על השאלות בענייני הלכה שהוא נשאל עליהם - שמסתכמים באלפי אלפים שאלות שנשלחות אליו מכל קצווי תבל - בלשון קצרה, באופן שאינו נשמע דעתו להלכה למעשה - תשובתו לרוב השאלות הוא "יתכן" וכדו', אבל כאן, הוא השיב דעת תורה ברורה להלכה ולמעשה, שכן! - מותר ליתן סטירה!]

ולפי מה שהבאנו לעיל מובן הדבר בעומק, כי אותו המדבר מפריע ומעכב מלהתקבל - לא רק את תפילתו שלו, כי אם את התפילות של כל המתפללים באותו בית מדרש - שח"ו לא יעלו לשמים - ולכן מובן למה הדבר חמור כ"כ שגם אפשר לסטור לו על פניו.

ואם כנים דברינו, יתכן לומר יותר, שאפילו אם הוא אינו מפריע לאחרים בפועל, כגון שהוא מדבר רק בשקט, והאנשים אינם מופרעים מלהתפלל - מכל מקום לפי מה שנתבאר שעצם השיחה בעת התפילה מעכב את התפילות מלעלות למרום, יש לומר שמכל מקום יתכן שאפשר לתת לו סטירה - אם הוא אינו מפסיק מלדבר - שהרי הוא מפריע לתפילותיו להתקבל לרחמים ורצון...

לע"נ האה"ח מרת סעריל שינדל בת ר' מאיר דוב ע"ה